

Lang niet alle handelsreizen van Nederlandse gemeenten naar China betalen zich uit in concrete investeringen.

FOTO: ANP

Ieder dorp een Chinees bedrijf

Concurrentie tussen steden en regio's maakt Nederland onaantrekkelijker voor buitenlandse bedrijven

Eva Rooijers en Ilse Zeemeijer
Amsterdam

In november 2013 reist burgemeester Aucke van der Werff van de gemeente Noordoostpolder naar China om een handelsmissie voor te bereiden. In het vliegtuig terug schrijft hij een blog. 'Als ik één ding moet benoemen dat mij het meest zal bijblijven van deze hele trip, dan is het wel de ongebreidelde ondernemingslust van de Chinezen, gekoppeld aan de onvoorstelbare investeringsbudgetten.'

Buitenlandse investeringen en bedrijvigheid lonken. Nederlandse steden en regio's beconcurreren elkaar om deze bedrijven binnen te halen. Daartoe steken ze geld in bedrijventerreinen, kenniscampussen en handelsmissies naar onder meer China, Brazilië en India. Een gecoördineerde levert dan volgens deskundigen cruciale voordelen op voor buitenlandse bedrijven en voor Nederland, maar daarvan is nauwelijks sprake. Zo gingen in een maand tijd de gemeente Tilburg, Amsterdam en Weert los van elkaar naar China. Een greep uit de andere gemeenten die naar het Verre Oosten vertrokken: Heerlen, Boxmeer, Oss, Cuijk, Arnhem en Rotterdam. De Haagse wethouder Henk Kool reisde de afgelopen collegeperiode negen keer naar China.

Lang niet alle bezoeken betalen zich uit. Zo laat de gemeente Boxmeer weten dat er

nog geen Chinese investeringen uit twee handelsmissies zijn gekomen. Heerlen en woningcorporatie Weller wisten vier Chinese bedrijven aan zich te binden dankzij een ingang bij hooggeplaatste functionarissen. Harry van Dijk, manager vastgoedontwikkeling van Weller, ziet andere gemeenten vele malen op en neer gaan zonder dat er iets uitkomt. 'De provincie zou dat moeten coördineren, maar daar merken wij weinig van.'

Wetenschappers wijzen op de voordelen van landelijke coördinatie. Oedzge Atzema, hoogleraar economische geografie aan de universiteit Utrecht, zegt dat door meer afstemming dubbel werk door lokale ambtenaren kan worden voorkomen. Ook kan zo een duidelijke boodschap afgegeven worden aan China: 'In deze regio zijn we hier goed in en daar zouden deze investeringen of bedrijven bij passen'.

Veel buitenlandse partijen vinden het onlogisch dat er verschillende kleine delegaties uit Nederland komen. Ook de Indiase zakenman Bharat Joshi van containerbedrijf ACTL India kreeg verschillende delegaties over de vloer. Tot een vestiging in Nederland hebben de bezoeken niet geleid. 'Veel delegaties missen een duidelijke en volhardende aanpak. Er zijn veel landen die Indiase investeerders het hof maken, degenen met een gestructureerd langetermijnprogramma van overheid en bedrijfsleven hebben het meeste succes.'

Ook op andere terreinen wreekt de concurrentie tussen steden en regio's zich.

De manager vastgoedontwikkeling van woningcorporatie Weller ziet gemeenten vaak vergeefs op en neer gaan

'We hebben in Nederland voor bijna een € 1 mrd aan bedrijfsterreinen leegstaan,' zegt Atzema van de universiteit Utrecht. De bestrijding van leegstand van bedrijventerreinen is volgens hem niet effectief. Volgens Henri de Groot van de Vrije Universiteit Amsterdam en economisch onderzoeksbureau Ecorys had de provincie moeten ingrijpen om een overuitgifte van bedrijventerreinen te voorkomen, maar slaagt de provincie daar slecht in door beperkte slagkracht en middelen.

Daarnaast heeft Nederland een wildgroei aan kenniscampussen. In 2012 waren er 74 campussen, waarvan tien in oprichting. 'Je hebt wel regionale samenwerkingsverbanden die dit zouden kunnen coördineren, maar die zijn redelijk vrijblijvend van aard', zegt Martijn Burger, onderzoeker aan de Erasmus Universiteit

Door dit versnipperde landschap staat Nederland minder sterk in de concurrentiestrijd met buitenlandse steden en regio's. Daar concentreren kennis en kunde zich veel sterker, schrijft het Planbureau voor de Leefomgeving. Dat maakt steden als Londen en Frankfurt aantrekkelijk. Om die concurrentieslag aan te kunnen moet Nederland erkennen dat de concentratie van bedrijven belangrijk is voor de economische kracht van Nederland, aldus het Planbureau. Het Nederlandse beleid was juist jarenlang gericht op gelijkheid: geen regio mocht achterblijven en steden moesten niet al te groot worden.

Nu is het Rijk aan zet volgens de wetenschappers. 'Laat het ministerie van Economische Zaken coördineren', zegt Atzema. 'Selecteer een aantal plekken waar het moet gaan gebeuren', stelt De Groot. 'Ook schaalvergroting van gemeenten zou de nadelige gevolgen van concurrentie kunnen beperken omdat het dan makkelijker is beleid af te stemmen.'

